

- §16b-miljøtilladelse til
Fædresminde
Lillehøjsvej 6
3740 Svaneke

Kolofon:	Bornholms Regionskommune; august 2026
Journalnummer:	26/13050
Udarbejdet af:	Center for Miljø, Plan og Kultur
Sagsbehandler:	Helle Thers/Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag:	Geodatastyrelsen

§ 16 b TILLADELSE

til

Fædresminde

Lillehøjsvej 6, 3740 Svaneke

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16 b, stk. 1 i Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 3. august 2026.

DATABLAD

Titel:	§ 16 b tilladelse til Fædresminde
Tilladelsen omfatter:	Flexproduktion af smågrise og slagtegrise. Produktionsareal: 954 m ² i 2 staldafsnit
Dato for tilladelse:	3. august 2026
Ejendom/husdyrbrug:	Fædresminde, Lillehøjsvej 6, 3740 Svaneke
Matrikelnummer og ejerlav:	110 - Listed Fiskerleje, Ibsker m.fl.
BFE-nummer:	8369668
CVR-/P-nummer:	29057125/1011815851
CHR-nummer:	15314
Ejer og ansøger:	Michael C. Rasmussen
Kontaktoplysninger:	E-mail: tine_boss@hotmail.com og mobil: 8734443
Konsulent:	Kirsten V. Kyndesen, Velas, Fulbyvej 15, 4180 Sorø
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur, Skovløkken 4, Tejn, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nmf@brk.dk ; Hjemmeside: www.bornholm.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	3
Indholdsfortegnelse.....	4
1 Ikke-teknisk resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	7
2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 b, stk. 1	7
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion.....	8
2.3 Vilkår for driften	9
2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald.....	12
2.5 Retsbeskyttelse.....	12
2.6 Offentlighed	12
2.7 Klagevejledning.....	13
3 Beliggenhed og planmæssige forhold	14
3.1 Bygninger og faste afstandskrav.....	14
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet.....	17
4 Husdyrproduktion og reststoffer	20
4.1 Husdyrhold og staldanlæg	20
4.2 Produktion, opbevaring og håndtering af husdyrgødning.....	22
5 Ressourceforbrug	23
5.1 Foder og foderopbevaring	23
5.2 Vand	24
5.3 Energi	24
5.4 Diverse hjælpestoffer	25
6 Reststoffer	26
6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand.....	26
6.2 Affald	26
7 Gener fra husdyrbruget.....	27
7.1 Lugt	27
7.2 Støj og rystelser	29
7.3 Støv	29
7.4 Lys.....	30
7.5 Fluer og skadedyr	30
7.6 Transport	31
8 Ammoniaktab og naturpåvirkning	32
8.1 Ammoniakemission og BAT-krav.....	32

8.2	Ammoniakdeposition til naturområder	34
9	Mulige driftsforstyrrelser og uheld	38
10	Egenkontrol og dokumentation	40
11	Samlet vurdering	41
12	Bilag	42
	Bilagsoversigt	42
	Bilag 1. Produktionsareal i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift	43
	Bilag 2. Naturberegningsspunkter for Fædresminde	44
	Bilag 3. Beredskabsplan for Fædresminde	45
	Bilag 4. Modtagne høringssvar og kommunens bemærkninger	47

1 IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Michael C. Rasmussen ansøger hermed om husdyrtilladelse i henhold til husdyrbruglovens § 16b til godkendelse af svineproduktionen på ejendommen Fædresminde, Lillehøjsvej 6, 3740 Svaneke.

På Fædresminde er der en tilladt årlig produktion på 14.300 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 300 polte (30-80 kg). Der er tale om en tilladelse fra 2006.

Der ansøges om godkendelse af den eksisterende produktion efter stipladsmodellen. Produktionen af polte på ejendommen er delvist ophørt og der søges derfor om produktion af smågrise og slagtegrise (flexgruppe) for det pågældende staldafsnit, således det er muligt også at opstalde polte i fremtidig produktion.

Der foretages ingen ændringer af staldanlægget. Det samlede produktionsareal udgør 954 m².

Husdyrgødningen fra produktionen opbevares i fortank samt i gyllekanaler under stald uden produktion. Gyllen overføres til lagune på Siegård eller til anden beholder, som ejes eller ejer har aftale med.

Ansøgningen er indgivet i henhold til husdyrbruglovens §16b og er indsendt til Bornholms Regionskommune gennem det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 239109).

Udledningen af lugt og ammoniak fra staldanlægget øges ikke i ansøgt drift, idet der ikke foretages ændringer i staldanlægget. Ved flexproduktion beregnes lugt og ammoniak ud fra den mulige produktion med den højeste udledning (worst case), og dette er produktion af slagtesvin, svarende til den nuværende drift.

Staldene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Der er foretaget beregninger der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og omkringboende overholdes. På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften forventes produktionen desuden ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbipasserende i form af støv, støj og rystelser, lys, transport eller forekomst af skadedyr. Tilsvarende vurderes husdyrbrugets brug af ressourcer (herunder foder, energi og vand) samt håndtering af reststoffer (herunder affald og spildevand) ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Der er foretaget beregninger af den samlede ammoniakudledning fra produktionen og dennes påvirkning af omkringliggende naturområder. Det vurderes, at det ansøgte, ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområder i området, idet den samlede udledningen fra anlæg og lager ikke ændres i ansøgt drift.

Ammoniakudledningen fra husdyrbruget må ikke overskride et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Kravet til BAT er opfyldt, idet der ikke foretages ændringer i staldanlægget.

I tilladelsen er der redegjort for de miljømæssige konsekvenser af det ansøgte og husdyrbrugets anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakudledningen til omgivelserne.

Med tilladelsen følger en række vilkår til driften, som sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne væsentligt.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler, og at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet eller omkringboende, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller bilag IV-arter og deres yngle- og rastoområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette afsnit beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 b, stk. 1

Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur har vurderet, at der i henhold til de gældende regler¹ kan meddeles tilladelse til flexproduktion af smågrise og slagtegrise på husdyrbruget Fædresminde, Lillehøjsvej 6, 3740 Svaneke, matr.nr. 110 - Listed Fiskerleje, Ibsker m.fl. Tilladelsen omfatter flexproduktion af smågrise og slagtegrise i det eksisterende staldanlæg inkl. gødningsopbevaringsanlæg og øvrige driftsbygninger. Det samlede produktionsareal udgør 954 m².

Godkendelsen meddeles efter stipladsmodellen og omfatter den eksisterende produktion på ejendommen. Samtidig giver godkendelsen mulighed for en mere fleksibel udnyttelse af det eksisterende staldafsnit. Produktionen af polte på ejendommen er delvist ophørt, og der søges derfor om, at staldafsnittet fremover kan anvendes til en flexproduktion af smågrise og slagtegrise. Herved bevares samtidig muligheden for at opstalde polte, hvis dette bliver aktuelt i en fremtidig produktion.

Der foretages ingen ændringer af staldanlægget, og det samlede produktionsareal udgør fortsat 954 m². Formålet med godkendelsen er således at skabe større fleksibilitet i den fremtidige drift uden at udvide produktionsarealet eller ændre de eksisterende staldforhold.

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er projektet omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra husdyrbruget beregnes til mindre end 3.500 kg NH₃-N pr. år, og antallet af stipladser til slagtesvin over 30 kg er angivet til mindre end 2.000 (ikke IE-husdyrbrug). Tilladelsen meddeles derfor efter husdyrbruglovens § 16 b, stk. 1.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen, bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering – se de følgende afsnit 3 - 10.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med de stillede vilkår i nedenstående Afsnit 3 til 10 og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpende i forhold til denne tilladelse. Vilkårene er gældende fra det tidspunkt, hvor tilladelsen tages i brug, med mindre andet fremgår af tilladelsen.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved godkendelse af små- og slagtegriseproduktion på Fædresminde efter stipladsmodellen i forhold til den nuværende lovlige produktion på Fædresminde (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 916 af 23. juni 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 760 af 30. juli 2019 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen). Desuden bekendtgørelse nr. 1595 af 06. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

2.2 **Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion**

På ejendommen Fædresminde, Lillehøjsvej 6, 3740 Svaneke matr.nr. 110 - Listed Fiskerleje, Ibsker er m.fl. ønskes svineproduktionen godkendt efter Husdyrbrugloven [stipladsmodellen]. Der ansøges om godkendelse af den eksisterende produktion efter stipladsmodellen. Samtidig søges der om en flexproduktion af smågrise og slagtesvin i det staldafsnit, hvor produktionen af polte er delvist ophørt. Herved opnås en større fleksibilitet i den fremtidige drift, idet staldafsnittet fortsat kan anvendes til opstaldning af polte, hvis produktionsbehovet ændrer sig. Der foretages ingen ændringer af staldanlægget eller produktionsarealet.

Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur har modtaget ansøgningen om miljøtilladelse til Fædresminde gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 27. januar 2026 (skema nr. 239109). Kommunen har afgjort sagen på baggrund af version 1 af ansøgningsskemaet.

Eksisterende produktion

På Fædresminde er der i nudrift produktion af smågrise og polte. Tilladelsen giver mulighed for en årlig produktion på 14.300 smågrise (7,2 – 30 kg) og 300 slagtesvin/polte (30-80 kg) i eksisterende stalde.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Samdrift med andre husdyrbrug

Michael C. Rasmussen ejer og driver Siegård (Svanekevej 59, 3740 Svaneke) og Munkegård (Årsballevej 39, 3700 Rønne), hvor der er henholdsvis et sohold og produktion af slagtesvin. Herudover driver Michael C. Rasmussen slagtesvineproduktion i lejede staldanlæg på Gamlevældegård (Gamlevældevej 44, 3760 Gudhjem) og på Kofoedgård (Heroldsvej 5, 3751 Østermarie).

Fædresminde vil være forureningsmæssigt forbundet med et andet husdyrbrug, hvis afstanden mellem husdyrbrugene er 100 m eller derunder. De øvrige produktioner, der ejes og/eller drives af Michael C. Rasmussen, er placeret mellem 1,4 og 15 km fra de øvrige produktioner.

De øvrige produktioner kan alle drives uafhængigt af hinanden. Fædresminde er således ikke teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Denne tilladelse skal derfor kun omfatte husdyrbruget på Fædresminde.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at Fædresminde ikke er teknisk, forurenings- og driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug, hvorfor denne miljøtilladelse alene omfatter husdyrbruget Fædresminde.

2.3 Vilkår for driften

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles for at fastholde forudsætningerne for tilladelsen og, som er med til at sikre, at der ikke opstår væsentlig virkning på miljøet eller væsentlige gener.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om evt. planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.3.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelses vilkår.

2.3.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.3.3 Produktionsarealets størrelse i m² staldsystemer, dyretyper (+ evt. teknologi)

6. Husdyrbrugets stalde og produktionsarealer skal indrettes i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Stald	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m ²)
Smågrisestald	Smågrise	To-klimastald, delvis spaltegulv	842
Poltestald	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	Fulddrænet gulv	112

2.3.4 Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper og m² overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Beholder	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Fortank	Flydende	Betonlåg	49
Gødningslager	Flydende	Overdækket	145

2.3.5 Håndtering af husdyrgødning

8. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
9. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres: internt regnskab fra driften, som dokumenterer flytning/udbringning af gylle, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.6 Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST's teknologiliste)

Fastoverdækning på fortanke

10. Ejendommens fortanke til gyllebeholdere skal være overdækket med betonlåg.

2.3.7 Affald

11. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
12. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
13. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.3.8 Lugt

14. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således, at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
15. Omrøring af husdyrgødning i ejendommens gyllebeholdere må på 1. udbringningsdag tidligst påbegyndes 3 timer før udbringning, og på de efterfølgende udbringningsdage må omrøring tidligst ske 1,5 time før udbringningen påbegyndes.
16. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.3.9 Støjklender

17. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

18. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
19. Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i husdyrbrugets omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkloder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
20. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at grænseværdierne ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

2.3.10 2.3.8 Vilkår vedr. støv

21. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for husdyrbrugets eget areal

2.3.11 Vilkår vedr. skadedyr

22. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse på ejendommen som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk).
23. Ved eventuelle fluegener hos naboer skal bekæmpelse foretages på tilsynsmyndighedens forlangende og efter en forudgående godkendt plan.
24. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levemuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.3.12 Vilkår vedr. oplag af olie

25. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
26. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtæg.
27. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
28. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.3.13 Uheld og risici

29. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
30. Der skal foreligge en beredskabsplan for Fædresminde, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
31. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 3. august 2032), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne tilladelse ikke omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når det konstateres, at det tilladte faktisk er gennemført inden fristens udløb, jf. § 54, stk. 2 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 pct. af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.5 Retsbeskyttelse

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 3. august 2034.

Tilladelser efter § 16 b skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til husdyrbruglovens § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening, eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.6 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har den 3. august 2026 sendt skriftlig orientering om ansøgningen om §16b-miljøtilladelse til Fædresminde / udkast til §16b-miljøtilladelse til Fædresminde til ejere af ejendomme, som matrikulært grænser op til Fædresmindes matrikler.

Udkast til afgørelse om §16b-miljøtilladelse til Fædresminde blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i husdyrgodkendelse.dk til 441 meter fra et vægtet lugtcentrum for anlægget.

Der blev givet en frist på 3 uger fra 3. juli 2026 til 24. juli 2026 til at kommentere ansøgningen/udkastet. Kommunen modtog 2 skriftligt bemærkninger, som kan ses i bilag 4. De indkomne bemærkninger gav ikke anledning til ændringer i miljøtilladelsen.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den 3. august 2026 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside <https://www.brk.dk/Sider/Forside.aspx>. Samtidig er en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som har anmodet om underretning i henhold til husdyrbruglovens §§ 61 eller 62, samt klageberettigede myndigheder, organisationer og råd blevet orienteret om afgørelsen.

2.7 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række myndigheder og råd samt lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 31. august 2026, dvs. 4 uger fra den 3. august 2026, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen digitalt gennem Miljø- og Fødevareklagenævnets klageportal, inden klagefristen udløber. Links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus <https://naevneneshus.dk> eller på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på klageportalen med NemID. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder og organisationer) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette afsnit beskrives og vurderes projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse af eksisterende bygninger

Det eksisterende bygningsanlæg på ejendommen består af det oprindelige bygningsssæt. Vest for dette er opført en smågrisestald med tilhørende siloer. Det oprindelige bygningsssæt er taget ud af drift. Gyllekanaler under den ene tidligere stald anvendes til opbevaring af gylle.

Der foretages ingen udvendige bygningsmæssige eller indvendige ændringer af stalde eller øvrige bygninger.

Figur 1 Eksisterende og ansøgte bygningsanlæg på Fædresminde.

Figur 2. Skråfoto Fædresminde med omgivelser (Fædresminde er angivet med rød markering). Skråfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering – foto fra 9. april 2023.

Fædresminde er beliggende i landzone og dermed uden for eksisterende byzone og sommerhusområde. Der er ca. 425 m til nærmeste nuværende eller fremtidige byzone, som er Listed, og ca. 369 m til nærmeste sommerhusområde ved Listed. Til nærmeste samlede bebyggelse (afgrænsede byområde) ved Østermarie er der ca. 5,2 km. Til nærmeste nabobeboelse på Vasegårdsvejen 1 er der ca. 242 m. Husdyrbruget ligger desuden ikke i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. Nærmeste vedtagne kommuneplan i landzone er Brændegårdshaven ca. 1,27 km mod syd og nærmeste lokalplan er Grynebækken ca. 2,0 km mod øst.

Grænsen for Natura 2000-området "Gyldenså" ligger ca. 859 m vest for Fædresminde. Inden for området findes ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrev beliggende ved Frennemark ca. 3,6 km sydøst for ejendommen.

Opmålingerne, som fremgår af nedenstående, er foretaget til nærmeste staldafsnit. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur opmålt.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Sommerhusområde ved Listed)	Ca. 369 m	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. (Plan nr. 000.R.07 Brændesgårdshaven)	Ca. 1,27 km	50 m
Nabobeboelse (Vasegårdsvej 1)	242 m	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder (Kortlagt habitatnatur i Natura 2000-området Gyldeså)	967 m	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder (Beskyttet overdrev ved Frennemark)	Ca. 3,6 km	10 m

Tabel 2. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	Ca. 237 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	Ca. 6,1 km	50 m
Vandløb og dræn	197 m	15 m (100 m*)
Søer > 100 m ²	294 m	15 m (100 m*)
Offentlig vej og privat fællesvej	87 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>500 m	25 m
Beboelse på ejendommen	60 m	15 m
Naboskel	89 m	30 m

* Afstandskrav fra gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m².

Alle afstandskrav er opfyldt. Der foretages ikke ændringer af eksisterende bygninger.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at stalde og anlæg til husdyrgødning overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Det fremgår af §8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning, at for hvert enkelt nybyggeri af stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg og ensilageopbevaringsanlæg skal det kontrolleres, om husdyrgodkendelseslovens § 8, stk. 1, er overholdt. Reglen gælder kun nybyggeri og anlæg, der undergives væsentlige til- eller ombygninger, herunder f.eks. ombygning fra ko- til svinestald. Reglen gælder ikke ved reparation eller renovering af eksisterende anlæg.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Området omkring Fædresminde er i Bornholms Regionskommunes Kommuneplan 2020 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Fædresminde er beliggende inden for kystnærhedszonen, som går 3 km inde fra kysten. Dette har dog ingen betydning for byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs-ejendom.

Fædresminde ligger uden for arealer, som i kommuneplan 2020 er udpeget som særligt naturområde, interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser, kulturmiljøområde, geologisk interesseområde eller til formål knyttet til rekreation og fritid.

Grænsen til habitatområdet "Gyldenså" er placeret ca. 859 m fra Fædresminde og til nærmeste habitatnatur (kategori1 natur) er der ca. 969 m.

Nærmeste beskyttede naturareal er en beskyttet sø placeret ca. 297 m fra stalden. Der er placeret yderligere to søer indenfor 500 m af ejendommen.

Der er placeret to kategori 3 heder og et kategori 3 overdrev indenfor 624 m af ejendommen mod nord. Her er der ligeledes en række strandenge. I alt 4 skove udpeget som kategori 3 skove indenfor 1.000 m af Fædresminde. Den nærmeste er placeret ca. 538 m mod nord.

Det beskyttede vandløb Vaseå løber ca. 936 m øst for Fædresminde. Nærmeste område udpeget som lavbundsområde er placeret ca. 1 km øst i forbindelse med åen.

Anlægget er placeret uden for alle øvrige byggelinjer og andre relevante udpegninger som angivet i nedenstående Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Nærmeste...	Afstand fra ny staldbygning	Berøres Fædresminde?
Skovbyggelinje (300 m)	596 m	Nej
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)	329 m	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m)	267 m	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m)	Ca. 6,9 km	Nej
Kirkebyggelinje	Ca. 2,5 km	Nej
Vejbyggelinje	457 m	Nej
Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000	861 m	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder)	295 m	Nej
Lavbundsområder	100 m	Nej
Fredede områder	540 m	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret)	529 m	Nej

Bygningernes udtryk i landskabet

Fædresminde består af en oprindelig firlænget gård, hvortil der mod vest er opført en nyere staldbygning. Ejendommen er beliggende sydøst for Listed i et åbent og overvejende dyrket landbrugslandskab, der er karakteriseret ved store markflader, spredte levende hegn og mindre skovområder.

Landskabsrummet afgrænses mod vest af skovbeplantningerne langs Gyldenså og mod øst af skovbeplantningen ved Vaseå. Disse beplantninger danner en naturlig ramme om landskabet og medvirker til at begrænse de lange udsyn, samtidig med at de skaber en tydelig afgrænsning af det åbne landbrugslandskab.

Der opføres ingen nye bygninger og foretages ingen ændringer af de eksisterende bygninger.

Figur 3. Fædresminde set fra Vasegårdsvejen – i nordlig retning. Cowi vejfoto 29. maj 2024.

Figur 4. Fædresminde set fra Lillehøjsvej – i sydvestlig retning. Cowi vejfoto 29. maj 2024.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle relevante bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt i forhold til det eksisterende staldanlæg på Fædresminde.

Bornholms Regionskommune vurderer endvidere, at projektet ikke er i strid med hensynet til områdets landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser eller områdets natur- og fortidsinteresser. Der foretages ingen bygningsmæssige ændringer eller udvidelser af staldanlægget, og projektet medfører derfor ingen ændringer af ejendommens visuelle fremtræden i landskabet. På den baggrund vurderes projektet ikke at medføre nogen landskabelig påvirkning.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION OG RESTSTOFFER

I dette afsnit beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødning, spildevand og affald.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

Staldanlægget på Fædresminde anvendes i nudrift til produktion af smågrise samt en mindre polteproduktion. Produktionsanlægget består af en sektioneret stald, hvor den ene sektion er indrettet til opstaldning af polte. Sektionen anvendt til polte er indrettet med drænet gulv og spalter, mens de øvrige sektioner er indrettet med to-klimastier med delvist fast gulv.

Der sker ingen ændringer i staldene i ansøgt drift. Poltestalden kan delvist blive anvendt til smågrise og en del af golvarealet vil i givet fald blive overdækket. Der vil dog fortsat være fuld gyllekumme under arealet.

I poltestalden søges der om flexgruppe med slagtesvin og smågrise, således det vil være muligt at anvende sektionen til både smågrise og slagtegrise.

Figur 5. Anlægget på Fædresminde

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrasket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning, som gange, inventar og foderautomater. Drivgange og udleveringsramper, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet.

Stalden blev opført i 2004 og der er ikke foretaget ændringer af anlægget. Nudrift og 8-årsdrift for produktionen er der dermed ikke forskellig fra ansøgt drift.

Staldtegning og beregning af produktionsarealerne fremgår af bilag 1.

Tabel 4. Staldtyper, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift.

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Smågrisestald	To-klimastald, delvis fast gulv	Smågrise	÷	993	842	86%
Poltestald	Fulddrænet gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	125	112	89%
I alt				1.118	954	

Tabel 5. Staldtyper, miljøteknologi, dyrehold og produktionsareal i nudrift og 8 års drift.

Staldafsnit	8 års drift			Tilladt nudrift		
	Staldafsnit, staldtype, dyretype og teknologi	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Staldafsnit, staldtype, dyretype og teknologi	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)
Smågrise-stald	Smågrise, to-klimastald, delvis fast gulv	993	842	Smågrise, to-klimastald, delvis fast gulv	993	842
Poltestald	Slagtesvin, drænet gulv + spalter (33% / 67%)	125	112	Slagtesvin, drænet gulv + spalter (33% / 67%)	125	112
	I alt	1.118	954	I alt	1.118	954

*Tal for staldstørrelse er angivet som indsendt i bilag til ansøgning. Disse afviger fra tal i den elektroniske ansøgning, men tallene i bilaget anses for mere præcise. Tallene for produktionsareal, som er det betydende i ansøgningen, er ens i bilaget og i den elektroniske ansøgning.

I ansøgt drift ændres dyretype fra slagtesvin til at omfatte slagtesvin og smågrise i poltestalden.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsarealet samt de ansøgte dyretyper for både de eksisterende stalde og de nye konstruktioner er i overensstemmelse med reglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Der gøres opmærksom på, at arealer, hvor der kun opholder sig dyr kortvarigt, og som derfor ikke indgår i produktionsarealet, i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal rengøres effektivt efter endt ophold. På Fædresminde omfatter dette udleveringsområdet/-rampen og drivgangene. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet. Hvis dyrene har daglig adgang til arealet, skal rengøringen dog ske senest 4 timer efter, at dyrene har forladt arealet.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsareal, staldtype og dyretype.

4.2 Produktion, opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

På Fædresminde opsamles gyllen i eksisterende fortank, i staldens gyllekanaler samt i gyllekanaler i stald taget ud af produktion (uden dyr) og den overføres til en af ejers øvrige beholdere. Kapaciteten på ejendommen er på i alt ca. 180 m³, herudover er der kapacitet i kanalerne i smågrisestalden.

Normalt indregnes fortanke ikke i forhold til opbevaringslagre, men da fortanken i dette tilfælde benyttes til opsamling af gylle, er overfladearealet herfra indsat, således ammoniakemissionen fra denne indregnes. Hele arealet for stalden, der er taget ud af drift, er ligeledes indregnet. Her er der tale om worst case, idet arealet med gyllekumme er væsentligt mindre.

Fortanken er overdækket med betonlåg og kanalerne i den tidligere stald er ligeledes overdækkede. Effekten af dette er ikke indregnet som ammoniakreducerende tiltag i ansøgt drift.

Tabel 6. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på Fædresminde

Lager	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Overdækning
Fortank	150	49	Betonlåg
Gyllekanaler stald taget ud af drift	30	145	Indendørs
I alt	180	194	

Gødningsproduktion på Fædresminde er på ca. 2.600 m³ pr. år, mens den samlede opbevaringskapacitet er på ca. 250 m³, når kanalerne i smågrisestalden indregnes. Gyllen overføres til en af bedriftens øvrige opbevaringslagre.

Til opbevaring af husdyrgødningen fra smågriseproduktionen på Fædresminde og fra soholdet på Siegård forefindes en gyllelagune på 3.500 m³ på Siegård (Svanekevej 59, 3740 Svaneke) og en gyllebeholder på 850 m³ på Risegård (Åløsevej 15, 3760 Gudhjem). Herudover er der ekstra kapacitet til ca. 800 m³ i gyllebeholderen på Munkegård (Aarsballevej 39, 3700 Rønne). Opbevaringskapaciteten på ejers øvrige ejendomme stemmer overens med gødningsproduktionen på ejendommene.

Den samlede opbevaringskapacitet til rådighed for produktionen på Siegård og Fædresminde er på ca. 5.330 m³ og den samlede gødningsproduktion fra produktionen på de to ejendomme er på ca. 6.500 m³.

Den samlede opbevaringskapacitet til rådighed for de to ejendomme svarer således til ca. 9,8 måneders opbevaring. Hermed er kravet om mindst 9 måneders opbevaring i forhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen opfyldt.

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet.

I nedenstående tabel ses data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen.

Tabel 7. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på bedriften Fædresmindre.

Produktionsanlæg	Lager	Kapacitet (m ³)	Overdækning
Fædresminde	Fortank / kanaler	180	Overdækning (frivilligt tiltag)
Siegård	Gyllelagune	3.500	Overdækket
Risegård	Gyllebeholder	850	Naturligt flydelag
Munkegård	Gyllebeholder	800	Naturligt flydelag
I alt		5.330	

BAT husdyrgødning

- Fast overdækning af en beholder betyder en reduktion ammoniakfordampningen fra beholderen med 50%
- Tankene tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel/afhentning af gylle
- Der er konstant flydelag på gyllen i tankene uden fast overdækning, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter at der igen er gylle i tankene, er etableret flydelag
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn
- Husdyrgødning udbringes i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er, at gyllebeholderne er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger, og at tanken tømmes ca. 1 gang årligt for inspektion og evt. reparationer. Hertil kommer at omrøring minimeres samt at flydelag lag sikres/ etablering af teltoverdækning. BAT omfatter endvidere sikring af tilstrækkelig opbevaringskapacitet og udbringning i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

Kommunens vurdering

Det er regionskommunens vurdering, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for opbevaringskapaciteten på Fædresminde og sikret, at der kan opbevares op til 9 måneders gødningsproduktion på bedriften.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. opbevaring af husdyrgødning.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette afsnit beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand og energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Foder og foderopbevaring

Foderet er indkøbt fuldfoder, der opbevares i fodersiloer. Foderet tildeles som tørfoder.

Forbruget ligger på ca. 750 tons i nudrift. Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Foderet blandes ud fra foderoptimeringer foretaget af konsulent. Foderplaner/foderstrategi revideres årligt eller efter behov for at sikre at den mest optimale fodring. Der foretages analyser af korn årligt og foderblandinger efter behov. Foderforbruget registreres løbende og opgøres 4 gange årligt i forbindelse med udarbejdelse af effektivitetskontrol. Foderets indhold af råprotein og fosfor følger de gældende normer.

BAT

Med den nye husdyrbruglov indføres stipladsmodellen. I stipladsmodellen inddrages den nyeste faglige viden om ammoniakfordampning (emission) fra gødningsoverfladerne, da ammoniakemissionen i højere grad afhænger af produktionsarealets størrelse end af det årligt producerede antal dyr. Dermed er ammoniakemissionen fra en stald relativt konstant uanset produktivitetsudsving. Stipladsmodellen anvendes både i forhold til fast

og flydende gødning, og også lugtemissionerne fastsættes med udgangspunkt i overfladearealerne. Der indgår tillige en model for emissioner fra gødningslagre baseret på beholderens overfladeareal.

Emissionsfaktorer, der tidligere blev beregnet med udgangspunkt i antallet af dyr og dyrenes vægt eller ydelse, bliver i stipladsmodellen i stedet for fastsat som en emission pr. m² produktionsareal pr. år for forskellige staldtyper, dyretyper og evt. miljøteknologi samt for overfladeareal og gødningstype for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Dermed er den fodringsmæssige styring allerede indarbejdet i husdyrbrugloven, hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at foderhåndtering som beskrevet ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

5.2 Vand

Ejendommen har vand fra offentlig forsyning.

Hovedparten (ca. 85 %) af vandforbruget går til drikkevand til dyrene, mens den resterende del går til vask af staldanlæg og til overbrusning. Vandforbruget opgøres min. én gang årligt.

Det årlige vandforbrug ligger på ca. 2.200 m³. Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand. Drikkesystemerne i staldene er moderne anlæg, som er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. Overbrusning anvendes til køling i varme perioder. Hyppighed og varighed af overbrusningen afpasses løbende til temperaturen. Staldene iblødsættes inden vask foretages med højtryksrenser. Vandforbruget følges løbende med henblik på at identificere eventuelle defekter og forebygge spild.

BAT

Ejendommens vandforbrug går primært til drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er anvendelse højtryksrensning til vask af stalde, og valg af udstyr, der er tilpasset den aktuelle dyretype, placering af drikkenipler er placeret over trug. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for vandforbrug.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vandanvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.3 Energi

Energi anvendes primært til ventilation og belysning samt til pumpning af gylle.

Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Det årlige elforbrug ligger på ca. 180.000 kWh.

Det årlige forbrug af dieselolie ligger på ca. 300 liter til varmekanon i forbindelse med udtørring efter vask. Forbruget forventes uændret i ansøgt drift.

Elforbruget følges løbende og opgøres en gang årligt.

Ventilation udgør den væsentligste post i forhold til forbrugt energi. Ventilationsanlægget er dimensioneret efter staldenes belægningsgrad og styret automatisk efter temperaturen. Anlægget rengøres og efterses inden indsættelse af et nyt hold grise for at sikre et minimalt energiforbrug og optimal ydelse. Ved strømsvigt eller forhøjede temperaturer i stalden aktiveres nød opluk og der gives en alarm.

Ventilationen er delvis af lavenergitypen. Belysning er delvis energibesparende LED. Ved udskiftning af ventilatorer og lys opsættes energibesparende typer.

Energibesparende foranstaltninger (BAT)

BAT er ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) etablering af lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring og brug af varmepumpe. Hertil supplerende egenproduktion af vedvarende energi fra solcelleanlæg. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for elforbrug.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til effektiv energiudnyttelse.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.4 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Der opbevares ikke olieprodukter på Fædresminde.

Olie til udtørring medtages i 20 l dunk ved behov.

Rengøringsmidler opbevares på lager.

Veterinærmedicin anvendes efter anvisning fra dyrlæge. Medicin opbevares i forbindelse med forrum.

Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Kommunens vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskedne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

I dette kapitel beskrives og vurderes de forventede reststoffer fra produktionen i form af spildevand og affald.

6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand

Beskrivelse

Der forefindes ikke toilet og bad i forbindelse med stalden.

I stalden vaskes en sektion efter hvert hold, svarende til ca. én sektion hver 2. uge. Al vand fra rengøring af stalde ledes til gyllebeholder.

Den årlige spildevandsmængde fra produktionen anslås til ca. 150 m³.

Kommunens vurdering

Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne spildevandshåndtering ikke vil medføre væsentlig miljøpåvirkning.

Bornholms Regionskommune bemærker, at hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand.

6.2 Affald

Beskrivelse

Alt affald bortskaffes efter BOFA's affaldsregulativ. Medicinrester samt olie- og evt. kemikalieaffald bortskaffes efter anvisning på etiket/produktblad.

Døde dyr overføres i container til opsamlingsplads på Siegård (Svanekevej 59), hvor de afhentes til destruktion af DAKA SecAnim Denmark A/S, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne. Pladsen er indrettet efter reglerne på området.

Dødeligheden blandt smågrisene ligger på ca. 2,5 % årligt.

Der forventes ingen ændring i ansøgt drift.

Kommunens vurdering

Alt affald bortskaffes efter BOFA's affaldsregulativ. Medicinrester samt eventuelt olie- og kemikalieaffald bortskaffes efter anvisning på etiket/produktblad.

Døde dyr afhentes til destruktion af DAKA SecAnim Denmark A/S, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne

Afhentningspladsen er indrettet efter de gældende regler på området. De døde dyr placeres i en lukket container eller ligger på spalter og er afskærmede, så de ikke er tilgængelige for dyr eller fugle. Pladsen er placeret tilbagetrukket i forbindelse med indkørsel til staldanlægget.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald og om bortskaffelse og dokumentation for aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette afsnit beskrives og vurderes de mulige gener for husdyrbrugets omgivelser ved forekomst af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

Der er foretaget beregninger, der viser, at lugtgenekriteriet er overholdt til byzone, samlet bebyggelse og til nærmeste enkelt boliger, se nedenstående tabel 8.

Tabel 8. Resultat af lugtberegning fra ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Vægtet gennemsnits- afstand	Genekriterie overholdt
Broløkke 1 	0	FMK	108	108	436,1	Ja
Lillehøjsvej 15 	0	FMK	108	108	339,6	Ja
Tuevej 7 	0	FMK	108	108	368,9	Ja
Vasegårdsvejen 1 	0	FMK	108	108	257,5	Ja
Vasegårdsvejen 2 	0	FMK	108	108	276,6	Ja
Afgrænset byområde Østermarie 	0	FMK	192,1	192,1	5241,5	Ja
Brændegårdshaven 	0	FMK	192,1	192,1	1292,7	Ja
Grynebækken, lokalplan 	0	FMK	192,1	192,1	1537,8	Ja
Listed 	0	FMK	341,6	341,6	446,3	Ja
Listed sommerhusområde N 	0	FMK	341,6	341,6	391,9	Ja
Listed sommerhusområde Ø 	0	FMK	341,6	341,6	978,9	Ja

Nærmeste byzone/fremtidige byzone er Listed. Afstanden fra lugtcentrum til byzonegrænsen skal være minimum 341 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 446 m. Nærmeste sommerhusområde er ved Listed. Afstanden fra lugtcentrum til byzonegrænsen skal være minimum 341 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 391 m. Lugtgenekravet til byzone og sommerhusområde er dermed opfyldt.

Nærmeste bolig i samlet bebyggelse i landzone som er en ejendom uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger, er ved Østermarie. Afstanden fra lugtcentrum til det afgrænsede byområde skal være minimum 192 m og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 5.241 m.

Nærmeste lokalplan er ved Grynebækken og nærmeste kommuneplan er Brændegårdshaven. Til de to områder skal der være minimum 192 m. Kravet er opfyldt, idet der er mere end 1.000 m til områderne.

Nærmeste enkelt beboelser, som er ejendomme uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger, er Vasegårdsvejen 1 og 2. Afstanden fra lugtcentrum til nærmeste enkeltbeboelse skal være minimum 108 m og den beregnede afstand til nærmeste beboelse på Vasegårdsvejen 1 er 257 m. Lugtgenekravet er dermed opfyldt til nærmeste enkelt beboelser.

Der er ikke placeret andre husdyrbrug i nærheden af Fædresminde og de nærmeste naboer. Nærmeste husdyrbrug er Lundegård ca. 1.270 m sydvest for Fædresminde. Med mere end 100 m fra dette husdyrbrug til enkeltbeboelserne skal der ikke indregnes en kumulativ effekt.

Figur 6. Beliggenhed af de nærmeste enkeltboliger, samlet bebyggelse og byzone.

Nærmeste samlede bebyggelse er placeret 2 km eller mere end fra Fædresminde og derfor ikke medtaget på kortet.

Svineri i stierne søges elimineret ved optimal styring af ventilering og brug af overbrusningsanlæg. Hvis der forekommer svineri i stier med fast gulv, skrubes de rene med henblik på at sikre lavest mulige ammoniak- og lugtemission.

Kommunens vurderinger

Geneafstanden måles fra et vægtet lugtcentrum på husdyrbruget (typisk centrum af staldanlægget) og til nærmeste punkt hos naboen eller på zonegrænsen.

Kommunen vurderer på baggrund af ovenstående, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Kommunen vurderer på baggrund af ovenstående, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om at holde god staldhygiejne i tilfælde af væsentlige lugtgener.

7.2 Støj og rystelser

Beskrivelse

Vedvarende støj kan forekomme fra ventilationsanlægget. Ved udskiftning af ventilatorer vil der blive valgt ventilatorer med nye støjsvage motorer.

Regelmæssig kontrol, rengøring og vedligeholdelse af ventilatorerne vil mindske unødigt støj.

Foderet leveres som fuldfoder og der er derfor ikke støj fra foderfremstilling.

Periodisk støj kan forekomme ved transport til og fra ejendommen.

Transport med køretøjer til og fra ejendommen vil kunne give anledning til kortvarige støjgener. Dette vil være den primære støjkilde for naboer. Støj fra transport forekommer kun få gange dagligt og i korte perioder hovedsageligt inden for normal arbejdstid.

Se yderligere beskrivelse af transport til og fra ejendommen i afsnit om transport.

Støj fra produktionsanlægget vil ikke genere naboer og forbipasserende, idet afstanden til nærmeste nabobeboelse er ca. 240 m og afstanden til offentlig vej er ca. 86 m.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Fædresminde overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjkvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende og forbipasserende. Der vil dog kunne forekomme støj fra transport. Trafikken til og fra Fædresminde går ad Lillehøjvej, og forekommer primært inden for normal arbejdstid.

Der er ikke foretaget støjberegninger, idet de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Produktionen forventes ikke at give anledning til rystelser, som kan være til gene for omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet. Der er ikke stillet vilkår vedr. rystelser.

7.3 Støv

Beskrivelse

Der vil ikke forekomme væsentlige støvgener fra håndtering af foder, idet der dels ikke fremstilles foder på ejendommen og udfodring foregår i et lukket system.

Der kan forekomme lokale støvgener i forbindelse med halmhåndtering herunder i forbindelse med tildeling af strøelse i staldene. Støv fra skimmelsvampe modvirkes på Fædresminde ved at opbevare halm, råvarer og sækkevarer på fast bund, indendørs og tørt.

Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Støv fra staldanlægget vurderes ikke at vil genere naboer og forbipasserende, idet afstanden til nærmeste nabobeboelse er ca. 242 m og afstanden til offentlig vej er ca. 87 m.

Kommunens vurdering

Regionskommunen vurderer, at produktionen på Fædresminde ikke vil medføre væsentlig støvudvikling. Risikoen for støvgener anses primært at være knyttet til kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, hvor der kan opstå lokal støvspredning. Derudover kan der forekomme støvgener ved kørsel på den private vej i samme perioder. Samlet set vurderer kommunen dog, at produktionstilladelsen ikke vil medføre en ændring i støvniveauet i området.

Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen herunder transport kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.4 Lys

Beskrivelse

I staldene kan der være lys i 8 timer pr. dag i henhold til lovgivningen på området.

Belysningen på ejendommen vil ikke give anledning til gene for naboerne, idet afstanden er 242 m til nærmeste nabo og 87 m til offentlig vej.

Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i og omkring staldene ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende pga. afstanden. For at sikre, at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende lysgener.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lys.

7.5 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.

Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild, gammelt foder og frasorteret foder blive fjernet fra foderkrybber, fodergange, lagre osv. Endvidere vil der blive foretaget rengøring ved højtryksrensning.

Vegetation langs fodmurene på driftsbygningerne fjernes. Huller og rørgennemføringer reparerer med net og beton. Døre og porte holdes lukkede. De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

Der foretages faste rutiner vedrørende fluebekæmpelse. Der bruges kemisk fluebekæmpelse ved behov.

I relation til rotter anvendes den kommunale rottebekæmpelse.

Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og eventuelt bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå væsentlige fluegener eller problemer med rotter. For at sikre at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende skadedyrsbekæmpelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.6 Transport

Beskrivelse

Der er ingen intern transport af dyr på Fædresminde. Der er ingen intern transport af foder, idet foderet transporteres i lukket system til de enkelte staldafsnit.

Til- og frakørsel til ejendommen vil udelukkende foregå via privatvejen, som grænser op til Lillehøjsvej.

Der er transport til og fra Fædresminde i form af bl.a. levering af foder og dyr til ejendommen, afhentning af dyr til slagteri og til destruktion.

Transport vil primært foregå inden for normal arbejdstid.

Der leveres ca. 1 læs grise til ejendommen pr. uge og der afhentes ca. 1 læs grise pr. uge. Transporter til og fra ejendommen sker med lastbil eller med traktor. Transporterne sker i tidsrummet fra kl. 7 til 16. Disse udgør ca. 110 transporter årligt.

Der afhentes døde dyr 1-2 gange pr. uge, dette udgør 78 transporter årligt, normalt mellem kl. 8 og 16.

Der leveres foder til ejendommen ca. 1 gang pr. uge. Disse transporter forventes at udgøre i alt ca. 52 læs pr. år. Foder leveres i dagtimerne inden for normal arbejdstid.

Halm: 1 transport pr. år.

Øvrige transporter herunder strøelse: 1 transporter pr. år.

Udbringning og flytning af gylle udgør ca. 100 læs pr. år.

Antallet af transporter øges ikke i ansøgt drift.

Opgørelse af transporter på Fædresminde kan ses i Tabel 9 herunder.

Tabel 8 Opgørelse af forventede antal årlige transporter til og fra Fædresminde.

Type transport	Transport ansøgt drift antal læs/år
Dyr til ejendommen	55
Dyr fra ejendommen	55
Afhentning af døde dyr til DAKA	78
Foder	52
Halm	1
Transporter med gylle	100

Øvrige	1
Total	342

Kommunens vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget til og fra Fædresminde, som sker ad egen privatvej og primært inden for normal arbejdstid, kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette afsnit beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

Der er foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere/fortanke med en emissionsfaktor for typen af gødning.

Fortanke indgår normalt som en del af staldanlægget og medregnes ikke særskilt under lagre. På Fædresminde benyttes fortank og gyllekanaler i stald taget ud af drift til opbevaring i af gylle indtil overførsel til opbevaringslager på anden ejendom. I beregning af ammoniakemissionen er lagerkapaciteten incl. fortank medregnet.

Overdækning af gyllebeholdere/fortanke har en effekt på ammoniakemissionen. Denne effekt er ikke indregnet og skal ses som et frivilligt tiltag. Dvs. at den faktiske ammoniakemission reelt er lavere end anført i tabellen.

Tabel 9. Opgørelse af ammoniakemissionen fra stalde og lagre på Fædresminde før og efter ændringerne

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvidelse
Ansøgt drift	729,1	77,6	806,7	0,0 (nudrift) 0,0 (8-års drift)
Lovlig nudrift	729,1	77,6	806,7	-
8-års drift	729,1	77,6	806,7	-

BAT-krav

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m² og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype. Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra ét sæt emissionsfaktorer, og eksisterende stalde, hvor kravet beregnes ud fra et andet sæt faktorer eller ud fra vilkår i tidligere godkendelser om eksisterende teknologi.

Der er ikke tidligere fastsat krav til BAT for produktionen på Fædresminde. I ansøgningsskemaet for Fædresminde er BAT for de eksisterende stalde beregnet ud fra emissionsfaktorer for eksisterende staldafsnit.

Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget indgår opbevaringsanlæg således med en emission svarende til den beregnede reelle emission.

Samlet BAT-krav inkl. krav til gødningslagre er opgjort i Tabel 11.

Tabel 10. Vejledende BAT-krav ved ansøgt drift

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Forudsætning	Produktionsareal (m ²)	BAT-krav/m ² (kg NH ₃ -N)	BAT-krav (kg NH ₃ -N)
Smågrisestald	Smågrise. Toklimastald. Delvist fast gulv	Eksisterende staldafsnit	842	0,56	471,5
Poltestald	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise. Fulddrænet gulv	Eksisterende staldafsnit	112	2,30	257,6
Fortank	Flydende gødning	Eksisterende opbevaringsanlæg	49	0,40	19,6
Gødningslager stald	Flydende gødning	Eksisterende opbevaringsanlæg	145	0,40	58,0
I alt			954 + 194		729,1 + 77,6 = 806,7

BAT-krav beregnes til 807kg NH₃-N pr. år og den faktiske emission beregnes til 807 kg NH₃-N pr. år. Kravet er således opfyldt. Hertil kommer en ekstra reduktion på ca. 39 kg NH₃-N pr. år, der opnås ved at lagrene er overdækkede.

Kommunens vurdering

Da der er tale om et husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, skal emissionen reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Der er ikke tidligere fastsat BAT-krav for produktionen på Fædresminde. BAT-kravet for de eksisterende staldafsnit er derfor beregnet i forbindelse med den aktuelle ansøgning på baggrund af emissionsfaktorerne for eksisterende stalde. Det samlede BAT-krav for husdyrbruget er beregnet til 807 kg NH₃-N pr. år, hvilket svarer til den beregnede faktiske ammoniakemission.

Herudover opnås en yderligere reduktion af ammoniakemissionen på ca. 39 kg NH₃-N pr. år som følge af, at gødningslagrene er overdækkede.

Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund, at den ansøgte produktion overholder det vejledende BAT-niveau.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. ammoniak omkring, at staldens indretning.

8.2 Ammoniakdeposition til naturområder

Beskrivelse

Påvirkning af naturområder

Ammoniakemissionen fra den ansøgte produktion på Fædresminde bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket med nedfald af ammoniak. I ansøgningssystemet er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og potentielt ammoniakfølsomme skove samt beskyttede søer i området. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet i figur 7.

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabellen.

Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgningstidspunktet (8-års-driften).

Idet der ikke foretages ændringer af produktionen og i staldanlægget, øges udledningen af ammoniak ikke og der sker således ikke en merbelastning af naturområderne i ansøgt drift.

Figur 7. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Fædresminde.

Nærmeste kategori 2 natur er placeret mere end 3 km fra Fædresminde og er derfor ikke medtaget på kortet.

Tabel 12. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Fædresminde.

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Habitatnatur	0,0	0,0	0,0
	Overdrev	0,0	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev	0,0	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Overdrev	0,1	0,0	0,0
	Heder	0,0-0,1	0,0	0,0
	Skove	0,1	0,0	0,0
Anden natur	Strandenge	0,0-01	0,0	0,0
	Søer	0,1-0,2	0,0	0,0
	Vandløb	0,0	0,0	0,0

Nærmeste beskyttede naturareal er en sø placeret ca. 296 m nord for staldanlægget. Der er placeret endnu to søer indenfor 500 m af staldanlægget.

Indenfor 1.000 m af ejendommen er placeret et kategori 3 overdrev og to kategori 3 heder. Til nærmeste område er der 524 m. Der er 2 skove udpeget som skove med gammel skovjordbund og 2 skove som tilgroet lysåbne. Den nærmeste er en tilgroet lysåben skov placeret ca. 538 m fra staldanlægget. Langs kysten mod nord er placeret en række strandenge. Til den nærmeste strandeng er der 559 m. Herudover er der to beskyttede vandløb, der løber på hver side af Fædresminde i en afstand af 934-971 m.

Habitatområdet Gyldenså er placeret ca. 859 m vest for Fædresminde. Indenfor området er der udpeget flere områder med kategori 1 habitatnatur.

Kommunens vurdering

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Kategori 1-natur

Der er ca. 859 m fra Fædresminde til nærmeste Natura 2000-område og 967 m til nærmeste kategori 1-natur. Nærmeste Natura 2000-område er nr. N185 Gyldenså. Til kategori 1-natur i området beregnes totaldepositionen til 0,0 kg NH₃-N pr. ha pr. år.

Maks. tilladt totaldeposition er afhængigt af antal husdyrbrug i nærheden, der påvirker det samme punkt i område med habitatnatur samt kategori 1 overdrev og heder. Antallet af andre husdyrbrug er opgjort for at fastlægge kumulation. Der er ét andet husdyrbrug indenfor 1.000 m af samme punkt i habitatnaturområdet.

Indregnes kumulation fra nærmeste husdyrbrug er kravet til maksimal deposition 0,4 kg NH₃-N pr. år. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er derfor overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg NH₃-N pr. ha pr. år. Nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev beliggende ca. 3,6 km øst for Fædresminde, hvortil der beregnes en totaldeposition fra Fædresminde på 0,0 kg NH₃-N pr. ha pr. år. Idet produktionen på Fædresminde således påvirker kategori 2-naturarealer med en totaldeposition under 1 kg NH₃-N pr. ha pr. år, er det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg NH₃-N pr. ha pr. år.

Idet der ikke foretages ændringer af staldanlægget, beregnes merdepositionen til 0,0 kg NH₃-N pr. ha pr. år. Kravet til kategori 3 natur er dermed overholdt.

Nærmeste kategori 3-overdrev, -hede eller -mose, som ikke er kategori 2-natur, er en hede beliggende ca. 524 m nord for Fædresminde. Nærmeste kategori 3-skov er beliggende ca. 538 m fra Fædresminde.

Anden natur

Idet der ikke foretages ændringer af staldanlægget, beregnes merdepositionen til 0,0 kg NH₃-N pr. ha pr. år. Kravet til anden natur er dermed overholdt.

Der er placeret en række strandenge nord for Fædresminde. Afstanden til de nærmeste 559 m.

Der er beregnet ammoniakdeposition til søer beliggende indenfor 500 m af Fædresminde. Den nærmeste sø er placeret ca. 297 m for stalden.

De fleste søer og vandhuller beliggende i eller ved landbrugsarealer er næringsrige søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for. Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Fædresminde er beliggende ca. 859 m fra nærmeste Natura 2000-område Gyldenså. Som det ses af tabellen, er ammoniakpåvirkningen til natur placeret i Natura 2000-området beregnet til maksimalt 0,0 kg N/ha/år.

Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

EU-landene har vedtaget fælles regler for beskyttelse af naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemsstaterne til at iværksætte de nødvendige tiltag for at sikre en streng beskyttelse af de dyrearter, der er opført på habitatdirektivets bilag IV, inden for deres naturlige udbredelsesområde. Beskyttelsen omfatter blandt andet, at arterne ikke må efterstræbes gennem jagt, indsamling eller ødelæggelse af æg og yngel. Derudover skal medlemsstaterne sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, blandt andet gennem det nationale overvågningsprogram for vandmiljø og natur (NOVANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan meddeles tilladelse, dispensation, godkendelse eller lignende, hvis det ansøgte kan medføre beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV, eller ødelæggelse af de plantearter, der er optaget på bilag IV, i alle livsstadier.

Af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold fremgår det, at kommunen altid skal foretage en vurdering af, om der inden for 300 meter fra punktkilden findes områder, der kan rumme bilag IV-arter – typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer – samt om der er registreret forekomst af sådanne arter. Inden for denne afstand kan en eventuel påvirkning henføres til punktkilden.

Inden for 300 meter fra produktionsanlægget på Fædresminde ligger der en sø. Der er ikke registreret fund af bilag IV-arter i denne sø. Bornholms Regionskommune vurderer, at det ansøgte projekt, hverken i sig selv eller i sammenhæng med andre planer og projekter, vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter eller medføre en væsentlig forstyrrelse af eventuelle bilag IV-arter.

Bornholms Regionskommune har gennemgået egne registreringer samt tilgængelige data fra Naturdata (Danmarks Miljøportal), Naturbasen og Arter.dk. Der er registreret forekomst af bilag IV-arten strandtudse på en strandeng inden for 1.000 meter fra Fædresminde. Herudover er der ikke registreret bilag IV-arter i området mellem 300 meter og 1.000 meter fra anlægget.

Andre arter omfattet af bilag IV, herunder flagermus, kan dog have levesteder, fødesøgningsområder eller sporadiske opholdssteder i området omkring anlægget og udbringningsarealerne, herunder ved søer og skove i nærområdet.

Der er beregnet ammoniakdeposition til de potentielle levesteder for bilag IV-arter, herunder de søer, der er beliggende inden for 300 meter fra Fædresminde. Resultaterne af beregningerne er beskrevet i afsnit 8.2 og viser, at ammoniakdepositionen til de nærliggende søer er 0,0 kg N/ha/år i forhold til både nudrift og 8-års drift.

For søerne og strandenge inden for 1.000 meter fra Fædresminde er der ligeledes beregnet en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år i forhold til både nudrift og 8-års drift.

På baggrund af beregningerne vurderer Bornholms Regionskommune, at den ansøgte produktion ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af søernes funktion som potentielle levesteder for bilag IV-arter. Kommunen vurderer endvidere, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter eller beskadige eller ødelægge deres yngle- og rasteområder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af luft, jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Beskrivelse

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med pesticider, gylle, veterinærmedicin, olie/diesel.

Mulige uheld med pesticider: Der er risiko for, at pesticider utilsigtet kan komme i overfladevand eller grundvand ved spild, lækage på sprøjte eller emballage, eller ved uheld ved transport. Der opbevares ikke pesticider på Fædresminde.

Mulige uheld med gylleudslip: Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til fortank eller ved omlastning til gyllevogn. F.eks. hvis pumpen utilsigtet fortsætter/starter med at pumpe gylle ved overpumpning.

Ved færdselsuheld med gyllevogn kan der opstå lækage. Ligeledes kan der opstå lækage fra gyllebeholder, hvis gyllebeholderen bliver påkørt.

Endelig er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt.

Mulige uheld med dieselolie: Lækage på tank og/eller punktforurening, hvor påfyldning finder sted.

Mulige uheld med rengøringsmidler: Der kan anvendes rengøringsmidler og desinfektionsmidler i forbindelse med vask af stalde. Der er risiko for punktforurening ved spild.

Mulige uheld med veterinærmedicin: Der er risiko for punktforurening, hvis veterinærmedicin håndteres lemfældigt.

Minimering af risiko for uheld

Gylleudslip: Forebygges med opsyn og tekniske løsninger. Ved påfyldning af gyllevogn vil der blive anvendt sugekran. Herudover opmærksomhed ved udkørsel.

Fortank og opbevaringslager tilses dagligt.

Ved flyt og udkørsel med gyllen, udvises agtpågivenhed i trafikken. Reflekser og lygter tjekkes og renholdes, så gyllevogn tydeligt kan ses, også efter mørkets frembrud.

Fortank er placeret ved interne transportveje, hvor kørehastigheden er lav. Der vises agtpågivenhed ved kørsel på interne transportveje.

Dieselolie: Der er ingen olietanke på Fædresminde. Olie til udtørring medtages til ejendommen i forbindelse med opstart af udtørring.

Rengøringsmidler: Der anvendes kun godkendte midler. Rengørings og desinfektionsmidler oplagres på fast bund.

Veterinærmedicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved altid at opbevare veterinærmedicin på korrekt; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen. Evt. medicinrester leveres retur til dyrlæge eller apotek.

Pesticider: Der opbevares ikke pesticider på ejendommen.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Gylle: Ved lækage/overløb fra fortank/lager, etableres en barriere, så gyllen ikke løber mod dræn, beskyttede søer eller mod vandløb. Hvis der er risiko for, at gylle løber mod dræn, åbne grøfter eller søer, kan der etableres barriere med f.eks. bigballer af halm eller jord.

Ved udslip/overløb, hvor der er en sandsynlighed for akut forurening, kontaktes alarmcentralen (112). Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Bornholms Regionskommunes miljøafdeling.

Når gyllen ledes til fortank og lager, overvåges dette. Gyllen ledes til fortank og lager uden pumpning.

Hvis der sker tilsvining af vejene ved udkørsel, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag.

Hvis det værste uheld skulle ske, og der opstår lækage fra gyllevogn enten på landevej eller i marken, stoppes evt. gylleafløb mod grøft, dræn og vandløb med f.eks. halmbigballer. Der tages kontakt til kommunens Teknik og Miljøafdeling, og yderligere tiltag aftales.

Lugtgener fra gyllespredning minimeres ved at udbringe under bedst mulige forhold (lille vindhastighed og høj luftfugtighed).

Olie: Ved oliespild fra oliedunk eller maskiner opsuges spild med f.eks. savsmuld eller kattegrus, som opsamles og afleveres på modtagestation.

Rengørings og desinfektionsmidler: Hvis der forekommer utilsigtet spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Veterinærmedicin: Hvis der forekommer utilsigtet spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Pesticider: I tilfælde af kemikaliespild spredes et sugende materiale (f.eks. savsmuld eller kattegrus), og det sugende materiale og evt. jord/grus fjernes med skovl, og puttes i affaldsposer. Derefter bortskaffes det på modtagestation. Der opbevares ikke pesticider eller kemikalier på Fædresminde.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, gylle eller spildevand, tilkaldes alarmcentralen på 112. Alarmcentralen tilkalder en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommunes miljøafdeling.

I stalden og på marken medbringes en mobiltelefon således at det er muligt at hurtigst at tilkalde hjælp ved uheld.

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse.

Alarmanlæg og nødopluk er lovpligtig i stalde med mekanisk ventilation. Det er desuden vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand.

Strømafbrydelse, Fædresminde

For Fædresminde gælder:

Ventilation: Der er nødopluk, der sikrer et luftskifte i staldene. Ved strømsvigt i varmeperioder vil nødopluk blive suppleret med åbning af døre og vinduer for at sikre et tilstrækkeligt luftskifte.

Vand: Der er vandværksvand i stalden og derfor er der også vand ved strømsvigt.

Foder: Udfodring sker automatisk og er afhængig af strøm.

Udbringning af husdyrgødning

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen nedfældes på græsmarker
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer
- Udkørsel af flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for mulige driftsforstyrrelser og uheld og foranstaltninger til begrænsning af risici.

Det vurderes i henhold til klagenævnspraksis, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder
- Handlingsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Oplysninger om hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

Der er stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres. Beredskabsplanen ses i bilag 3.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Beskrivelse

Management og egenkontrol

- Forbrug af råvarer opgøres kvartalsmæssigt ifm. udarbejdelse af E-kontrol
- Foderblandinger optimeres mindst én gang årligt af foderkonsulent
- Forbrug af vand og energi følges kvartalsmæssigt og opgøres min. én gang årligt ifm. årsregnskab
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde
- Der er dyrlægebesøg hver måned/iht. lovgivning på området
- Ejer og medarbejdere deltager i relevante efteruddannelseskurser og erfagrupper
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan
- Gyllepumpning overvåges
- Der er egenkontrolprogram for dyrevelfærd. Programmet følges op ifm. dyrlægebesøg og kontrolleres ifm. Danish kontrol hvert 3. år
- Der gennemføres egenkontrol ift. "Branchekode for foderhygiejne"
- Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af forholdsregler ifm. uheld

Fædresminde er desuden, som leverandør til Danish Crown, omfattet regelsættet "Code of Practice".

Dokumentation

- Gødningsplan
- Foderoptimeringer og analyser
- Produktionsrapporter
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse

I løbet af få dage kan skaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder og dyr
- Sundhedsbemærkninger fra slagteri

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

12 BILAG

Bilagsoversigt

1. Produktionsarealer i ansøgt drift, nudrift og 8-årsdrift
2. Naturberegningsspunkter for Fædresminde
3. Beredskabsplan
4. Modtagne høringssvar og kommunens bemærkninger

Bilag 1. Produktionsareal i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift

Bilag 2. Naturberegningsspunkter for Fædresminde

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):	
					8-års drift	Nudrift:		
Beskyttet vandløb V	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0	▼
Strandeng NØ	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
Strandeng NØ	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
Beskyttet vandløb Ø	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,0	▼
Sø 3	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,2	▼
Sø 2	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1	▼
Sø 1	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1	▼
Strandeng N	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0	▼
Skov gl. jordbund SØ	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
Skov gl. jordbund SØ	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
Skov tilgroet lysåben N	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
Skov tilgroet lysåben N	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
Overdrev NØ	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
Hede NV	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0	▼
Hede N	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,1	▼
Overdrev SØ	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0	▼
Overdrev NV	Kategori 1	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0	▼
Habitatnatur V	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0	▼
Habitatområde V	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼

Bilag 3. Beredskabsplan for Fædresminde

Beredskabsplan

Fædresminde, Lillehøjsvej 6, 3740 Svaneke

Udarbejdet 01-2026
Opdateret 2027
Opdateret 2028
Opdateret 2029

Telefonliste	Brand - instruks	Overløb af gylle - instruks	Kemikalier, oliestilspild - instruks	Stophaner og hovedafbrydere	Strømsvigt - instruks	Personskade - instruks
Brandvæsen 112	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gyllelagune RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	Ved større udslip af kemikalier og olie RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	Vand Hovedstopphane er placeret xxx	Ved strømsvigt vurderes om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.	RING 112 – oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje
Ambulance 112	• Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	• Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	• Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra		Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.	• Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje
Lægevagt 1813	• Er der tilskadekomne - hvor mange?	• Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud	• Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring	Elektricitet Hovedafbryder er placeret xxx	Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).	Yd almindelig førstehjælp.
Miljømyndighed 112	• Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget	• Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring	Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.		Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l.	Førstehjælpsudstyr er placeret ved forrum til stalde.
Helle Thers 56922074		Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.		Kontakt Michael 28734443		Kontakt lægevagten ved mindre personskade.
Landbocentret 70279000	Kontakt Michael 28734443	Kontakt Michael 28734443	Kontakt Michael 28734443		Kontakt Michael 28734443	Kontakt Michael 28734443
Dyrilæge Claus B. Larsen, Danvet 30535588	Start rednings- og slukningsarbejde, hvis forsvarligt: • Evakuer dyr	Forsøg opdæmning af gyllen med etablering af jordvold eller med halmballer for at undgå, at gylle løber mod vandløb/dræn.	Kontakt miljømyndighederne.			Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk.
Elektriker & Ventilation XX XXXX	• Fjern olie, trykflasker, gødning og kemikalier	Forsøg opdæmning af gyllen med etablering af jordvold eller med halmballer for at undgå, at gylle løber mod vandløb/dræn.	Der opbevares ikke olie eller kemikalier på ejendommen.			
Smed & VVS XX XXXX	Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.	Løber gyllen mod vandløb skal gyllen forsøges opdæmme med barriere af jord/bigballer. Drænrør skal afskæres, så gyllen ikke løber videre til vandløb.	Forsøg opdæmning for at undgå, at udslip løber i dræn, grøft eller vandløb.			
Ejer: Michael Rasmussen 28734443	Modtag brandvæsenet og udlever kortmaterialet.	Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Anvend savsmuld eller kattegrus til opsug af mindre spild.			
	Oplys om: • Tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed • Hvor det brænder og omfang • Hvor der er adgangsveje		Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.			

BEREDSKABSKORT - VEND

Bilag 4. Modtagne høringsvar og kommunens bemærkninger

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med den gennemførte nabo-/partshøring i perioden 3. juli til 24. juli 2026 modtaget 2 skriftlig henvendelse. Denne er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens kommentarer til de enkelte punkter.

Ansøger har haft høringsvarene til udtalelse og har via sin konsulent indsendt bemærkninger hertil.

Henvendelse 1

Ejerne af Mosedalsvej 29, 3740 Svaneke har fremsendt følgende henvendelse:

”

Vi er ejere af sommerhuset beliggende Mosedalsvej 29 i Listed og vi har nogle bemærkninger til den miljøtil-ladelse, som vi er blevet orienteret om.

Vi oplever jævnligt mindre lugtgener - gyllelugt - ved vores sommerhus. Da vi ikke umiddelbart har forstand på moderne svineproduktion, ved vi ikke hvorfor, lugten kommer, men vi går ud fra, at den skyldes håndte-ring af gylle på gården.

I forbindelse med udbringning af gylle på markerne oplever vi årligt VOLDSOMME lugtgener, enten fordi man på denne bedrift ikke får afgasset gyllen, inden den spredes på marken, eller fordi man spreder gyllen ovenpå jorden. Lugten er meget voldsom.

Vi går ud fra, at lugtgenerne kommer fra Fædresminde, da det er den eneste landejendom med husdyrpro-duktion i nærheden af sommerhuset, og den eneste ejendom med marker i umiddelbar nærhed af sommer-huset.

Vi håber, at regionskommunen i sin sagsbehandling har taget stilling til eventuelle ændringer i lugten ved ændring af produktionen, idet gyllen fra smågrise og slagtesvin må formodes at afgive forskellig lugt.

Vi håber også, at der er taget hensyn til, at der jo er tale om en de facto udvidelse af produktionen, da der jo pt. ikke opstaldes så mange polte, som der er plads til, selv om der er miljøtilladelse.

”

Henvendelse 2

Ejerne af Brændesmarksvejen 2A, 3740 Svaneke har fremsendt følgende henvendelse:

”

Tak for orientering om forslag til miljøtilladelse til husdyrproduktion på Fædresminde.

Indledningsvis vil jeg gerne nævne, at jeg er noget overrasket over forslaget, da Fædresminde har haft husdyrhold i de snart 50 år, jeg har boet her på Pedersminde. Jeg går ud fra, at grunden er skiftet til den noget mere fleksible stipladsmodel?

Jeg forstår af skrivelsen, at ammoniakemission og lugtgener er undersøgt og beregnet. Er disse målinger standard skema målinger, eller er der rent faktisk målt på ejendommen? Er disse målinger tilgængelige?

Jeg konstaterer, at projektet ikke omfatter arealændringer, og at der heller ikke forventes ”væsentlige” æn-dringer i støj, udslip af lugt eller ammoniak i forhold til eksisterende drift, samt der er krav om BAT

Det lyder betryggende – selvom duften kan være skrap i nordenvind og gylletiden.

Men det står ikke klart, hvor meget ”væsentlig” egentlig omfatter?

Vi har som nævnt boet midt i landbrugsområdet i mange år og forstår godt, at andre hensyn også skal tilgo-deses, og man må acceptere mindre gener, men jeg vil gerne her gøre opmærksom på i hvert fald 2 proble-mer.

1. I de senere år har vi haft voldsomt svært ved at holde vores bygninger fri for begroning, hvilket tyder på ”væsentlig” tiltagende ammoniakudslip.

2. Den ”væsentlig” forøgede trafik af tunge og lange køretøjer har slidt voldsomt på vores lokalvej, som slet ikke kapacitet til trafik af lastbiler og tunge landbrugsmaskiner/vogne. Der er to 90 graders sving, som jævn-ligt bliver kørt i stykker, selvom BRK halvhjertet forsøger at reparere dem gang på gang.

Bredden af vejen er også et problem ikke mindst ved passage af 2 køretøjer. Vores aviskasse bliver med regelmæssige mellemrum nedlagt, og selv transformatorskabet er blevet påkørt med påfølgende strømsvigt.

Rabatterne ser selvsagt herrens ud i vådt vejr.

Der skal være plads til os alle sammen, men problemerne er umulige at adressere, når medhjælperne ikke forlader maskinerne.

Ejeren har vi aldrig set eller talt med.

”

Ansøgers bemærkninger til de indkomne høringssvar

Ansøger har ved sin konsulent fremsendt følgende bemærkninger til de indkomne høringssvar:

- Den ansøgte ændring medfører ikke en øget lugt- eller ammoniakemission i forhold til den eksisterende tilladte drift.
- Husdyrgødningen opbevares i overdækkede opbevaringsanlæg på ejendommen, hvilket begrænser lugtgener fra opbevaringen.
- Der kan forekomme lugtgener i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på landbrugsarealer. Udbringningen sker i overensstemmelse med de gældende regler på området.
- Ansøger ejer og dyrker arealerne øst for Lillehøjsvej ved Listed. De øvrige landbrugsarealer i nærheden af byen ejes og drives af andre landmænd.
- Bemærkningerne vedrørende vejforhold og vejens tilstand henhører efter ansøgers opfattelse under vejmyndigheden.
- Ansøger oplyser endvidere, at han ikke mener at have forårsaget de omtalte skader på postkasse eller transformer. Ansøger har samtidig oplyst, at han fremadrettet vil være opmærksom på dialog og kommunikation med naboerne.

Bornholms Regionskommunes svar til de to indkomne høringsbemærkninger

Regionskommunens bemærkninger til høringssvar 1

Den ansøgte tilladelse omfatter en miljøtilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b efter stipladsmodellen. Der sker ingen udvidelse af husdyrbrugets samlede produktionsareal, og der etableres ikke nye stalde eller nye gødningsopbevaringsanlæg.

Den eksisterende stald med polte ændres til en fleksibel dyregruppe (flexgruppe), således at staldafsnittet kan anvendes til smågrise, slagtesvin eller polte inden for de rammer, der fremgår af miljøtilladelsen. Den samlede ammoniakemission fra husdyrbruget er beregnet til at være uændret i forhold til den hidtidige drift, og BAT-kravet er fortsat overholdt.

Lugtberegningerne er foretaget efter de beregningsmodeller og emissionsfaktorer, som er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Beregningerne viser, at de lovfastsatte lugtgenaeafstande til omkringliggende nabobeboelser og samlede bebyggelser fortsat overholdes. Regionskommunen har derfor ikke grundlag for at vurdere, at den ansøgte ændring vil medføre væsentligt ændrede lugtgener fra husdyrbrugets staldanlæg.

Regionskommunen bemærker endvidere, at de lugtgener, som kan forekomme i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på landbrugsarealer, ikke reguleres gennem denne miljøtilladelse. Udbringning af husdyrgødning reguleres af husdyrgødningsbekendtgørelsen og de generelle regler om anvendelse af husdyrgødning på landbrugsjord. Eventuelle lugtgener i forbindelse med udbringning indgår derfor ikke i regionskommunens vurdering af denne § 16 b-tilladelse.

Det forhold, at produktionen af polte i en periode har været lavere end det tidligere tilladte niveau, ændrer ikke på, at vurderingen skal foretages i forhold til den gældende tilladte drift (nudrift). Den ansøgte tilladelse indebærer derfor ikke en udvidelse af husdyrbruget, men en ændring af sammensætningen af dyreholdet inden for det eksisterende produktionsareal.

Bornholms Regionskommune finder på den baggrund ikke, at høringssvaret giver anledning til ændringer af miljøtilladelsen.

Regionskommunens bemærkninger til høringssvar 2

Ansøgningen er indgivet efter husdyrbruglovens § 16 b med udgangspunkt i stipladsmodellen, som er den gældende reguleringsmodel for denne type husdyrbrug.

Regionskommunen kan oplyse, at den omstændighed, at der har været husdyrproduktion på Fædresminde gennem en længere årrække, herunder de seneste ca. 50 år som anført i høringssvaret, ikke ændrer på, at ansøger kan indgive en ansøgning om miljøtilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b. Den foreliggende sag vedrører således ikke etablering af et nyt husdyrbrug, men en ansøgning om miljøtilladelse efter den gældende regulering, hvor husdyrbruget reguleres på baggrund af produktionsarealet (stipladsmodellen).

Regionskommunens vurdering af lugt- og ammoniakpåvirkning er ikke baseret på fysiske målinger på ejendommen, men på de nationale beregningsmodeller, emissionsfaktorer og beregningsværktøjer, som er fastsat i husdyrbruglovgivningen. Disse beregninger udgør det lovpligtige grundlag for regionskommunens vurdering og fremgår af ansøgningsmaterialet og miljøtilladelsen.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvad der forstås ved en "væsentlig" påvirkning, bemærker regionskommunen, at vurderingen ikke beror på et frit kommunalt skøn. Ved behandling af en miljøtilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b skal regionskommunen lægge de vurderingskriterier, beregningsmetoder og beskyttelsesniveauer til grund, som følger af husdyrbruglovgivningen. Når de lovfastsatte krav til blandt andet lugt, ammoniakpåvirkning, beskyttelse af natur og anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) er overholdt, vurderes projektet efter lovgivningen ikke at medføre en væsentlig påvirkning af omgivelserne.

For så vidt angår bemærkningen om begroning af bygninger bemærker regionskommunen, at dette forhold ikke indgår som et vurderingskriterium ved behandling af en miljøtilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b.

Regionskommunens vurdering af ammoniakpåvirkningen sker på grundlag af de beregninger, der følger af husdyrbruglovgivningen. Beregningerne viser, at projektet overholder de gældende krav, og bemærkningen giver derfor ikke anledning til ændringer af regionskommunens vurdering eller den meddelte miljøtilladelse.

Bemærkningerne om den tunge trafik, vejens tilstand samt skader på rabatter, postkasser og øvrige vej anlæg vedrører vejforhold og vejmyndighedens administration. Disse forhold reguleres ikke gennem en miljøtilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b og kan derfor ikke tillægges betydning ved regionskommunens afgørelse.

Bornholms Regionskommune finder derfor ikke, at høringssvaret giver anledning til ændringer af miljøtilladelsen.

Samlet vurdering

Bornholms Regionskommune har gennemgået de indkomne høringssvar samt ansøgers bemærkninger hertil.

Regionskommunen vurderer, at de rejste bemærkninger enten vedrører forhold, som allerede er vurderet efter husdyrbruglovens regler og de tilhørende beregninger, eller forhold, som reguleres efter anden lovgivning og derfor ligger uden for denne miljøtilladelses anvendelsesområde.

De indkomne høringssvar giver således ikke anledning til at ændre regionskommunens vurdering af projektets miljøpåvirkning eller de vilkår, der er fastsat i miljøtilladelsen. Miljøtilladelsen meddeles derfor på det foreliggende grundlag.

